

Bij de Europese publieke opinie ging het uitbreken van de oorlog met Japan in zoverre met een zeker gevoel van opluchting gepaard dat zij die het niet uitgesloten hadden geacht dat Nederlands-Indië het ooit zonder Britse en Amerikaanse steun tegen Japan zou moeten opnemen, op 8 december wisten dat Indië machtige bondgenoten had. Er was groot zelfvertrouwen en dat werd, doordat de Japanners in december nergens in de archipel aan land waren gegaan (behoudens dan op Brits-Borneo), niet aangetast door berichten waaruit bleek dat het Knil zich had moeten terugtrekken – eerder werd het zelfvertrouwen versterkt door de communiqués inzake de successen welke de Nederlandse onderzeeboten en vliegtuigen hadden weten te boeken. Ook werden in die eerste oorlogsmaand wel verscheidene militaire steunpunten in de Buitengewesten alsook enkele plaatsen door de Japanners gebombardeerd doch er was er slechts één, Pontianak, waar veel slachtoffers waren gevallen, en dat laatste drong elders slechts tot sommigen door. Vele Europeanen zagen dan ook nog geen aanleiding om de laetdunkendheid waarmee zij over de Japanse militairen plachten te praten, te laten varen; zij hadden goede verwachtingen van wat het Knil zou kunnen presteren – de Europese pers gaf er hoog van op. ‘Het leger is klaar om uit te rukken’, schreef bijvoorbeeld het *Nieuws van de Dag* eind december,

‘het kan de vijand iedere dag te lijf gaan. Wat nog te doen staat, is perfectionering van het bereikte . . . Het vertrouwen is er dat de organisatie, als zij wordt beproefd in de praktijk, goed zal werken. Zulke dingen merkt men bij een bezoek aan diverse troependelen: zij vormen de barometer van de geest in het leger. De naald wijst een hoog cijfer aan!’¹

Even stimulerend sprak generaal ter Poorten, de legercommandant: aan zijn twijfel of het Knil tegen de Japanners opgewassen zou zijn, kon hij moeilijk in het openbaar uiting geven, wel meende hij dat het op zijn weg lag, op een volledige inzet aan te dringen. ‘Het is’, zei hij op 22 december in een radiotoespraak voor de Nirom, ‘beter, staande te sterven dan knielende te leven.’²

¹ *Nieuws van de Dag*, 27 dec. 1941, aangehaald in *Persoverzicht*, p. 1243–44. ² Aangehaald in A. G. Vromans: ‘De staatsmobilisatie van Nederlands-Indië’, p. 311–12.